

Rūdolfs Blaumanis

SESTDIENAS VAKARS

DRĀMA VIENĀ CĒLIENĀ

PERSONAS

Made, saimniece
Marenīca, viņas meita
Bungatiņš
Pupiņa }
Pieters } dienestnieki
Lauris }
Vecāistēvs
Gustiņš
Vecīts
Viena parādība

PIRMAIS SKATS

Made. Marenīca. Bungatiņš.

Made velk plāceni no krāsns. Marenīca ņem kukulišus no lizes un liek gultā, uz kuras virs deķa uzklāts liels, balts auts. Uz galda liela iejava bļoda, galds pats ar miltiem.

M a r e n ī c a (*pirkstus zem kukuliša ņirbinādama*). Karsts, karsts, vī, cik karsts! Ak tu pagāns. (*Iemet kukulīti gultā.*)

M a d e. Nesadedzini nu pirkstu! (*Velk jaunu kukulīti laukā.*) Tāds kā sakrities. Es teicu, nav lāgā izrūdzis.

M a r e n ī c a. Tas jau no miltiem, māt. No tiem kviešiem, kas bij veldā, jau nekad neizdodas.

M a d e. Nu, gan būs labs. Gan aprīs.

M a r e n ī c a. Vai — var gan tas Pieters klimāt!

M a d e. Tam iet kā ar ekselmašīnu! Ka jel tā strādājis ar!

M a r e n ī c a. Jā, pagaidi! Šodien pat, sestdienas diena, bet gorās pa tīrummalu, ka kauns skatīties. Es novaktēju.

M a d e. Ka tik tās vaktēšanas nepamana. Vai apars?

M a r e n ī c a. Kur nu! Pietiks pirmdienai varbūt līdz pusdienai. Tūliņ jau arī zvanīs svētam vakaram.

M a d e. Slinkais maiss! Rīt ies pie dievgalda. Tad jau nu jāpagavējas, ja ne ar vēderu, tad ar rokām.

M a r e n ī c a. Un to Lauri velk arī uz savu pusi!

M a d e. Ko nu to vēja pātagu! Tādi pasi viņi visi velni! Skaties, pēdīgais iekrita pelnos uz mutes.

M a r e n ī c a. Būs bēres.

M a d e. Kas tad te nu mirs! (*Pret Bungatiņu, stipri.*) Bungatiņ, vai tu mirsi?... Gribas mirt?

B u n g a t i n ū. Mirt? Gribas ij mirt, gribas ij vēl dzīvot.

M a r e n ī c a. Vai tad nav apnicis tā no mājas uz māju — ik nedēļas? Un tad gultā trupēt?

B u n g a t i n š. Apnicis? Ir gan apnicis. Bet katram jau vēl savā cerība.

M a d e. Un kāda tad tev tā?

B u n g a t i n š. Es domāju: uzcelis nabagu māju, nevazās vairs tā apkārt. Būs savs mierīgs, silts kaktiņš...

M a d e. Nu, tā tu gan nesagaidīsi. Pagastam tagad nav naudas. Vēl nav pabeigta skola, kas pērn nodega. Kur ta nu nabagu māju.

B u n g a t i n š. Tad jau nu jāpakrīt vien būs kaut kur ceļmalā. (*Nopūšas.*)

M a r e n ī c a. Kam, jauns būdams, nesakrāji naudas. Nu varētu griezt procentes un dzīvot kā kungs!

B u n g a t i n š. Naudas!... Jā, tās es gan netiku krājis...

M a d e. Patika laikam zāļi uzdzīvot, ko?

B u n g a t i n š. Kādreiz jau nu uzdzīvoju ar. Bet kroga brālis jau nebiju vis.

M a d e. Nu kur tad tava peļņa palika? Meitām atgrūdi?

B u n g a t i n š. Meitām? Patiku tām tāpat ij bez naudas.

M a d e. Tad jau laikam būsi zemē noslēpis un nezini vairs, kur apraki.

B u n g a t i n š. Hm! Uz to pusi jau gan iznāk.

M a r e n ī c a. Es palidzēšu uzminēt — uzmeklēt, ja dosi pusi.

B u n g a t i n š. Nē — nevarēsi vis uzminēt.

Pauze.

M a d e (*pārlauž plāceni un tausta ar pirkstu*). Tāds melns. (*Bauda.*) Un tāds kā par liesu.

M a r e n ī c a (*bauda*). Ir gan tāds. Kā nu ne: es pie tā nolaistā piena piešāvu vēl stopu ūdens.

M a d e. Būsi gan tu reiz trakota saimniece, Marij! (*Bauda vēl.*) Nekas. Iztiks. Ritu pēc dievgalda būs izpaurējušies, aptiesās, i ka nemanīs, vilki.

M a r e n ī c a. Pieters jau sakās rītu no rīta ēst pilnu vēderu. Citādi baznīcā mute smirdot.

M a d e. Rīma! I, lūk, to vienu rītu nevar iztikt neēdis. Gatavs cūka.

M a r e n ī c a. Es nu ar gan ar gluži tukšu vēderu neiešu. Iedzeršu kādu glāzi piena.

M a d e. Tu! Tev jau tāda švaka daba. Ko nu par tevi. (*Pieiet pie gultas, dod Bungatiņam pusplācēna.*) Še nu tev ar ko norīt sliekas. (*Atkāpjas.*)

M a r e n ī c a. Tik daudz iedevi! Tāpat vien nosmulēs, neapēdis jau.

M a d e. Atmetīs sivēniem. (*Paņem sietu, kurā ieliek atdzisušos plāceņus, un iziet. Daži kukuliši paliek gultā.*)

OTRAIS SKATS

Bungatiņš. Marenīca.

M a r e n ī c a (*slauka galdu. Klusums. Slauka solu*). Nu, Bungatiņ, dosi pusi, ja palidzēšu atrast? Mūsmājā jau arī esi dzīvojis. Vai ir Skuru tiesā?

B u n g a t i n ī š (atmet ar roku). Nav jau zemē, nava, nava.

M a r e n ī c a. Nu kur ta liki?

B u n g a t i n ī š. Kādi zelta kalni tad jau nu man piederējuši!

M a r e n ī c a. Ak negribi vis stāstīt! Vai par velti tagad kājas tik stīvas, ka bez vedēja ne soļa nevari paspert. Tak jau nu tas no pārskriešanās. Nauda kā zakis. Ar sparu jādzenas pakāļ.

B u n g a t i n ī š. Saki labāk — kā varde. Tā jau arvienu lec linu mārkos. Un tad mums, kalpiem, jāvelk laukā. Reizēm pat no ledus apakšas. Pie tā darba mans lokanums palika.

Pupiņa ienāk.

TREŠAIS SKATS

Bungatiņš. Marenīca. Pupiņa.

P u p i n a (*loti milīga vecenīte ar ganu kulīti plecos*). Edz, edz, edz, edz, e, ka nu es arī mājā. (*Piekar kulīti pie vadziša.*)

M a r e n ī c a. Vai t' lopus labi pieganīji, Pupiņ?

P u p i n a. Vai nu ne, mīlā, vai nu ne. Atnāca mājā, ij ka purniņa pie zemes vairs negribēja piedurt. Tikai pie krustābeles Sniedze ar Sarki, manas palaidnītes, ieskrēja kaimiņa auzās

M a r e n ī c a . Ak, tam jo vairāk izdangā, jo labāk aug. Tikai tos mūsu tīrumus tu stipri sargā.

P u p i n a . Vī — es jau visus kā savu aci. Vī die, miljā. (*Brauka kreiso roku.*)

M a r e n ī c a . Nuja — dabūsi atkal nākamsestdien sviesta riku. Šosestdien neiznāca. Sagāja viss spainītī. I mums pašām nepalika ko nosmekēt.

P u p i n a . Ko nu, ko, vai nu es sviesta neēduse, miljā. (*Pieiet pie gultas.*) Ko tad nu Bungatiņš šo cēlienu? (*Skatās. Klusām.*) Aizmidzis.

M a r e n ī c a . Nupat vēl runāja.

P u p i n a . Žēlojās par kaut ko?

M a r e n ī c a . Ni jau. Runājām tāpat vien. Iesākām par naudu. Bet nestāsta vis, kā savu izkroģējis.

P u p i n a . Vai, miljā, — ko t' lai šis ar stāsta? Silta cilvēka rociņā nauda izkūst kā sniedziņš saulītē.

M a r e n ī c a . Silta cilvēka? Kas tad šis bij par siltu?

P u p i n a . Nu sila jau — arvienu uz to l a b u . Reiz, kad tur apdega — ek, tas, e — kā viņu, vilki, sauc — iedeva savu jauno kažoku un zābakus. Kad brāļadēlam pietrūka naudas, ko nobeigt skolas, — šis iedeva. Tāpat, kad māsasvīrs bij pagasta lādē — nu — tur tā drusku, — šis palīdzēja izglābties no cietuma. Un tā vēl dažam labam.

M a r e n ī c a . Sliktam, tu gribēji teikt. Ja tie būtu bijuši labi cilvēki, tad tak tagad drusku par viņu iedomātu.

P u p i n a . Ak, Marīt, i laba cilvēka makam vāja atmiņa. Un tad — ko brāļadēls zin par Bungatiņu? Tas krievu zemē ceļ tiltus —

M a r e n ī c a . Kurā vietā? Vai kādā pilsētā?

P u p i n a . Ničemurdā vai kur tur!

M a r e n ī c a . Nu tad vajadzēja aizlaist ziņas uz to Ničemurdu! Es rakstītu, ja man par to kaut kas būtu.

P u p i n a . Ko nu pierakstīsi, ko! Bungatiņam jau tā krievu mēle tāda sveša — varbūt to vietu sauc par Mičemurdu, un tad tā grāmata tikpat neaizies.

M a r e n ī c a . Vai zini ko, Pupiņ! Man tā Bungatiņa bij tā kā

žēl, sak, akls cilvēciņš, dzīvojis, dzīvojis, kamēr izdzīvojis malā.
Bet pasauli lāpit ar savu ādu! Nudie, par tādu — — (Smejas.
Prom.)

CETURTAIS SKATS

Pupiņa. Bungatiņš.

Pupiņa sēd brīdi, bēdīgi salikuse rokas kēpī. Berzē kreiso roku.

B u n g a t i n ū. Pupiņ!

P u p i n a (*mīli*). Nu?

B u n g a t i n ū. Kam tu stāstīji!

P u p i n a. Tu dzirdēji?

B u n g a t i n ū. Kam tu stāstīji?

P u p i n a. Ak — es jau nedomāju, ka viņai tie vārdi tā viegli izskrien — un tie smiekli — —

B u n g a t i n ū. Jā, jā. Tie smiekli. Kad sirds tāda pilna un galvā ceļas domas: tavs mūžiņš norietējis, ka pašam itin nekā nav palicis, laikam jau aplam esi dzīvojis, — tad tādi smiekli pieber dvēseli kā ar kvēpiem. Sak: citi, lūk, arī tāpat domā, tiesa jau būs.

P u p i n a. Jau atkal tu tā runā! Ko tad tu nožēlo?

B u n g a t i n ū. Ko nožēloju? Kāda atsevišķa darba gan negribētos nožēlot. Bet viss mūžs — Pupiņ, viss kopā, viss kopā, tas ir kas cits.

P u p i n a. Skaties nu! Siena laikā katra dieniņa bijuse sausa un silta, bet viss siena mēnesis slapjš! Kā tas izprotams?

B u n g a t i n ū. Nu tu tak redzi: vārtos apkārt citiem par kāj-minām.

P u p i n a. Bungatiņ brālīt. (*Viņa roku satverdama.*) Tie taisnie to pasauli uzvar, tiem citiem viņa pieder.

B u n g a t i n ū. Pupiņ — kad tu biji jauna, tad tu dziedāji skaiti kā lakstīgala, nu, kad esi veca, nu tu runā gudri kā balodis. Kas tad tā pasaule ir?

P u p i n a. Viss, milīt, kas nepuško dvēselites: lepnums, kārumms, dusmas, viltība, citu sviedri, greznumms, skopums. Kā jau lūgšanas grāmatā stāv. Tam visam tu esi aizgājis garām.

B u n g a t i n ū. Un šai kaktā sabrucis. (*Slauka acis.*)

P u p i n a (*satriekta. Pēc britiņa*). Bungatiņ, kas tev ir?

B u n g a t i n š. Kas man ir? Es jau tev vakar sacīju — nava miera. Tādi pārmetumi! Esmu tik netīrs palicis, pa šiem kaktiem vārtīdamies.

P u p i n a. Vai, brālīt, par to jau šodien arī sestdiena. Būs pirts. Nomazgāsies, izpērsies.

B u n g a t i n š. Kas to dos!

P u p i n a. Nu Lauris jau tevi solījās aizvest.

B u n g a t i n š. Lauris, puika, gan solījās, bet, launagu ēdot, Pieters aizliedza.

P u p i n a. Par ko?

B u n g a t i n š. Tāda apkraupējuša pasaules gājēja godīgu ļaužu pirtī nedrīkstot laist.

P u p i n a. Apkraupējuša?

B u n g a t i n š. Tiesa jau ir. Nezinu gandrīz pats vairs nemaz, kad esmu pēries. Vienā vietā pirts nemaz nav, otrā nekurina tai sestdienā, kad es tur esmu, trešā negadās, kas aizved. Visu nedēļu es tā priecājos, sak, te Skurās nu brangi izvītēšos, un nu atkal nekā.

P u p i n a (*brauka kreiso roku*). Ja man būtu tas spēks... Nomazgāsi muti un rokas un uzvilksi baltu kreklu. Būs i tā labi, Bungatin. Es apgādāšu siltu ūdeni un ziepes. Un balts kreklis arī būs. Es izvelēju.

B u n g a t i n š. Tu izvelēji? Skaties! Kur tie laiki, kad es tevis velētos kreklus ik sestdienas vilku mugurā. (*Meklē viņas roku. Pauze.*) Pupiņ.

Pupiņa atļauj viņam savu roku.

B u n g a t i n š. Tu staigāji arvien tādos pelēkos lindrakos ar rozātu jaciņu, un sestdienās tev arvien uz elkoņa bij dvielis un kreklis un rokā zaļa bērza slota. «Še nu, Jāni,» tu sacīji. Toreiz vēl saucāmies pie vārda: Jānis un Anniņa... Tāda tu man esi palikuse atmiņā.

Pupiņa aizsedz ar priekšautu acis. Pauze.

B u n g a t i n š. Anniņ!

Pupiņa nolaiž rokas atkal klēpi.

B u n g a t i n š. Vai tu arī piederi pie pasaules?

Pupiņa. Es, vai?

Bungatiņš. Jā, tu. (*Klusām.*) Es jau tev arī esmu aizgājis garām —

Pupiņa noglauda mēmi Bungatiņa plecus.

Bungatiņš. Paldies Dievam, ka tev ar savu Juri labi satika.

Pupiņa. Slikti jau nedzīvojām.

Bungatiņš. Tikai visi apmira.

Pupiņa. Jā, aizsauca Dieviņš iji bērnus, iji pašu.

Lauris ienāk.

PIEKTAIS SKATS

Bungatiņš. Pupiņa. Lauris.

Lauris (*ienāk bezbēdīgi, nosēstas ātri un sāk steidzīgi aut kājas nost*). Nu, Pupiņ, vai balts kreklis būs?

Pupiņa. Vai tad tas no Pupiņas jāprasa? Ko tad teiks Milda, ko Marenīca.

Lauris. Milda neteicās sakult, sanidāmies, un no Marenīcas negribu.

Pupiņa. Par ko tad negribi?

Lauris. Negribu, negribu, negribu!

Pupiņa. Nu tad jau jāsakuļ būs, ja tu mani arī paklausīsi.

Lauris. Kas tad būs jādara? Tev ūdens uz pirti jāaiznes.

Pupiņa. To jau es vēl pate, Laurīt. Bete, ek še, aizved to Bungatiņu uz pirti.

Lauris. Nevedīšu vis. Pieters negrib.

Pupiņa. Kas tad tev par Pieteri, kad saimnieks nekā nesaka!

Lauris. Mēs ar Pieteri esam draugi.

Pupiņa. Vai, Laurīt, kāds nu Pieters tev draugs!

Lauris. Kas t' šim kait?

Pupiņa. Viņš jau priekš tevis par vecu. Tu tāds jauniņš, smuks puisīts.

Lauris. Un tu tāda veca, glīta raganīja. Tad jau mēs varbūt labāk saderētu kopā?

P u p i n a. Ak, milit, kā tu nu tā. Ap Jurģiem, kad ienāci, tad biji vēl tāds kluss un godigs.

L a u r i s. Jāmācās, jāmācās, Pupiņ. Tie klusie un godigie pie meitām brāķa cenā.

P u p i n a. Ka tevi tukšā! Tu jau par meitām.

L a u r i s. Ko var darīt, ja zupurdents Jelgavā izdevis tādu jaunu likumu: agri iesākt, vēlu nobeigt.

P u p i n a. Puisīt, vai tev māmiņa vēl dzīva?

L a u r i s. Pupiņ, tava sūdzība nāks par vēlu. Es jau — bet kas bij ar to kreklu?

P u p i n a. Nu tad jāsakuļ jau būs. (*Jet uz durvīm. Atgiedamās.*) Bet varēji gan to Bungatiņu —

L a u r i s. Ej nu vien, ej!

P u p i n a. Es tevi par to aplāpišu — —

L a u r i s. Nevajaga. Ir pašam sava aplāpītāja. (*Māj, lai iet.*)

Pupiņa prom.

SESTAIS SKATS

Bungatiņš. Lauris.

Lauris nosēstas savā gultiņā, šūpojas ar kājām. Šļaukās un iegāžas gultā.

B u n g a t i n š (mazliet iekāsēdamies). Ā, vail!...

L a u r i s (pagriezdamies pret Bungatiņu, gulēdams). Ak tā, gribas gan stipri uz to pirti?

B u n g a t i n š. Būtu jāizvītējas. Tad paliek arvien tāds vieglāks un lokanāks, tāds kā jauns. Un svētāks. Vai esi dzirdējis, ka saka, pirts tikpat svēta kā baznīca. Uz kāzām jāiet, un kāznieks netīrs. (*Trin rokas it kā mazgādams.*) Netīras, netīras.

L a u r i s. Uz kāzām?

B u n g a t i n š. Jā... Trīs dienas... Varēji gan mani ar to balto zirgu...

L a u r i s (pieceldamies). Balto zirgu? Kādu zirgu? (*Tuvojas Bungatiņam, redz, ka tas, acis aizvēris, snauž. Nokrata galvu.*) Hm!

Marenīca ienāk.

SEPTĪTAIS SKATS

Bungatiņš. Lauris. Marenīca.

Marenīca pieiet pie bluķa un sāk savīstītu kreklu puncāt.

Lauris. Uja, iesitīsi vēl bluķi dobi.

Marenīca. Jo stiprāk sitišu, jo mīkstāks būs tavs kreklis.

Lauris. Vai tas mans?

Marenīca. Nu, tavs.

Lauris. Mele. (*Pieiet, izraun viņai kreklu no rokas un attin to valā.*) Nudie, kur tad tu to — —?

Marenīca. Dod nu šur.

Lauris. Ej nu, neāksties. Es nu šai savu kreklu!

Marenīca. Par ko tad ne?

Lauris. Žurka. (*Atgrūž viņu un sāk kreklu tīt kopā.*)

Marenīca. Ka ne, ne! (*Prom.*)

Lauris puncā kreklu. Pupiņa ienāk.

ASTOTAIS SKATS

Bungatiņš. Lauris. Pupiņa. Vēlāk Pieters.

Pupiņa. Ek, Marenīca neļāvās — —

Lauris. Labaļa! Kreklu zin mīkstu pataisīt, piena ne. Kad ieliek blodiņā, tad jādomā, ka no zvirgzdu dobes grābts! (*Puncā nikni.*) Bungatiņš jau arī palicis gluži vājš. Ko tad nu šonedēļ ar te redzēja: gavēni ap Jāņa dienu! (*Klusām.*) Nupat tā savādi izrunājās. Nez vai nav slims?

Pupiņa. Izvītēšanās vaina, Laurīt... Paskaties — ja jau nu par aplāpišanu ne — lādes dibenā atradu vēl tādu vecu rubli — par to tu to Bungatiņu gan varēji aizvest, kad citi izpērušies. Vai nu Pieteram viss jāredz! Bāz kulē!

Lauris. Bāz nu vien savā atpakaļ. Nez vai vairs otru tādu savā mūžā nopelnīsi.

Pupiņa. Puisīt, puisīt, cik tu nežēlīgs!

Lauris (*mēda*). Pe-pe-pe-pe! Es viņu tāpat aizvedīšu. I bez tava sudraba gabala. Nu, pietiks?

Pupiņa. Paldies, paldies! (*Grib viņa plecu noglāstīt.*)

Lauris (*atkāpdamies*). Ujā, ujā, neņagājies nu ap jauniem kungiem!

Pieters (*iebāž galvu pa durvīm*). Puisieši, uz pirti! (*Prom.*)

Lauris paņem savu kreklu un aiziet.

DEVĪTAIS SKATS

Pupiņa. Bungatiņš. Tad Made un Marenīca.

Bungatiņš. Pupiņ!

Pupiņa pieiet pie viņa gultas.

Bungatiņš. Palika atkal tāpat savādi kā vakar un aizvakar.

Pupiņa (*viņa plecu glaudīdama*). Būsi izstaigājis pirti, būs labi.

Bungatiņš. Nu jā, jā. (*Pauze. It kā pa miegam.*) Tas baltais zirgs...

Pupiņa (*iztrūkusēs*). Kas par zirgu?

Made (*ienāk*). Ek še, Pupiņ, cirkuliers, saimnieks piemiris dienvidū uz kaimiņiem nosūtīt. Aizteci tu tos pāra solišus. Kamēr mums būs jāiet uz pirti, būsi atpakaļ.

Pupiņa. Aiznesišu, aiznesišu. (*Paņem kuvēru, pieiet vēl pie Bungatiņa gultas, pastāvas brīdi, prom.*)

Made parīkojas drusku ap galdu, uzliek plāceņus. Sāk svētam vakaram zvanīt. Made aiziet.

Garāka pauze.

Made atkal ienāk ar vakariņām, nesdama paniju bļodu. Viņai seko Marenīca ar karotēm un bieza piena bļodiņu.

Made. Manu kreklu sakūli?

Marenīca. Vai — kā aizmiršās! (*Iziet. Made pārskaita plāceņu kukulišus.*) Kur tad es vienu par daudz esmu uzlikuse!

Marenīca ienāk. Zvanišana nostājas.

M a r e n ī c a (*puncā kreklu*). Ek, Pieters jau šovakar atkal lieliski taisoties uz savu Līzi.

M a d e. Kas mums tur! Iznāks kāda ķeza, būs pašam jāatbild.

M a r e n ī c a. Bet viņš to Lauri... Tur esot tāda skuke... Tā Laurim patikot diktī. To Lauri viņš arī samaitās. Viņš Lauri nēmšot līdz. Vai nebūtu jāaizliedz?

M a d e. Traka tu neesi! Kas mums gar dienastnieku darīšanām! Vai mēs viņu tikuma sargi! Bet es nezinu, ko tu vienmēr par to puiku...

M a r e n ī c a. Nu, viņš tak vēl tāds jauniņš.

M a d e (*draudoši*). Nu, nu! (*Panem par lieku noteikto kukulīti un iziet.*)

Marenīca dusmīgi puncā.

Ārā jautras vīriešu balsis cita caur citu, zvanīšana apklust.

DESMITAIS SKATS

Bungatiņš. Pieters. Lauris. Vecaistēvs. Gustiņš. Vēlāk Made.

Lauris svelpj meldiju: «Ej, saulīte, drīz pie Dieva.» Ienāk Pieters, Lauris, vecaistēvs un Gustiņš. Visi kreklīnos, pietvīkuši, tīri. Marenīca iziet.

P i e t e r s. Ē, ta nu bij atkal izpēršanās! Nu varēs ēst! (*Nosēstas pie galda, sāk strēbt.*) Jā, nu tās pašas panaras! Rītu jāiet pie dievgalda — būtu jel saldenu pienu uzlikuse!

M a d e (*ienākdama*). Būtu jel kāds darbs arī saldens bijis... Kur t' man tas ziepes gabals... (*Meklē ap krāsni.*)

P i e t e r s. Būsi sviesta vietā uz maizes uzzieduse. (*Smejas.*)

M a d e. Bezkauna!

P i e t e r s. Pate bezkauna! Šī lepetka te esot plācens! Kal-kūnu barība! Aizspriedies jel kaklā pašai kāds klucis!

M a d e. Un tāds ies rītu pie dievgalda! Pfū! (*Prom.*)

P i e t e r s. Tāds rītā ies gan! (*Nomet karoti, iegāžas gultā.*)

Lauris ēd pie galda, pieceļas un nosēstas gultā pie Pietera.

Vecaistēvs un Gustiņš arī ēd.

G u s t i n š. To pasaku, vecotēv, kuru tu pirti iesāki... Tas vecīts tai pameitai sacīja: «Izkurini man pirti ar veciem kauliem, uzmet mani ar sakumiem uz lāvas, brucini mani ar vārītu ūdeni.» — Nu, kā bij tālāk?

V e c a i s t ē v s. «Un noper mani ar egļu skujām.» Bet pameita tā nedarījuse vis. Izkurinājuse pirti ar bērza malku, uzlikuse pate ar savu roku vecīti uz lāvas, nomazgājuse ar siltu ūdeni un nopēruse ar mīkstu bērza slotu.

G u s t i n š. Un kas viņai par to ticis?

V e c a i s t ē v s. Liels labums ticis: bagāta palikuse.

G u s t i n š. Un kas ar īsto meitu? Ko tā?

V e c a i s t ē v s. Ak, blēdi, tu jau gan zini, kā tā darīja.

G u s t i n š. Bet pastāsti.

V e c a i s t ē v s (*ēšanai mieru nometis*). Nu labi, labi. Iesim savā galā. Lūk, tā īstā meita, tā...

Abi prom.

VIENPADSMITAIS SKATS

Bungatiņš. Pieters. Lauris.

P i e t e r s (*it kā valodu turpinādams*). Un Ilzīte ar būs...

L a u r i s. Ko? Ilzīte arī būs? Nudie, tad jāiet. T a d jāiet!

P i e t e r s. Mana Līze viņu ataicinājuse!

L a u r i s. Tas feini! Tas feini!

P i e t e r s. Nu tad iesim gērbsimies!

L a u r i s. Jā, jā... Nē, tu nezini, cik man tas skukis... Bet, ja es tāds neizveicīgs, tad tu man slepen ar duku sānos!

P i e t e r s. Gan jau...

Abi prom.

DIVPADSMITAIS SKATS

Bungatiņš. Ārā Made, Marenīca un Lauris.

B u n g a t i n ū (kas galvu pacēlis un skatam sekojis). Nekā, nekā... (Nolaižas gultā.) Pupiņ, Pupiņ!

Pauze.

Ārā dzird spaiņus ar kāšiem noliecam un Mades balss saka: «Bet laba siltuma bij gan. Ietina kā mīkstā vilnā...» Marenīcas balss: «Tikpat siltu varēja izkuriņāt i ar mazāk malkas.» Mades balss: «Kur tās Pupiņas vēl nejūt?» Pauze. Harmonikas iežverkstas. Dzird uzspēlējam īsu dejas gabalu, kas vidū pārtrūkst. Tad Lauris ātri sāk svilpt meldīnu: «Ej, saulīte, drīz pie Dieva,» — un turpināju-mu godīgi dziedāt. Dziedāšana attālinās. «U-u-u! U-u-u!»
Dziedāšana noklus.

B u n g a t i n ū. Zirgs gan balts... bet tas kāznieks... (Berzē it kā mazgādamies rokas.)

Pauze.

V e c i š a b a l s s (aiz durvīm). Jāni Bungatiņ!

Bungatiņš paceļ galvu un klausās.

V e c i t s. Jāni Bungatiņ!

B u n g a t i n ū (priecīgi). Mani sauc!

V e c i t s. Jāni Bungatiņ!

B u n g a t i n ū. Es dzirdu, es dzirdu — nāc iekšā!

Ienāk vecīts. Krēsla, kas jau istabā bij iestājusēs, piepeši nozūd,
un telpu pilda maiga, zalgana gaisma.

TRĪSPADSMITAIS SKATS

Bungatiņš. Vecīts. Parādība durvis.

B u n g a t i n ū. Tu tas esi: vecīts.

V e c ī t s. Jā. Un pameita mums abiem izkuriņāja pirti. Nāc iesim. Viņa gaida pie durvīm.

B u n g a t i n ū. Es jau nevaru, milāis. Kājas...

V e c ī t s. Gan varēsi. (*Aiztieki viņa kājas.*) Celies augšā!

B u n g a t i n ū. Cik vieglas! Brīnumi... Un es būšu tīrs... reiz nu es būšu tīrs.

V e c ī t s (*viņu sanemdamas aiz rokas*). Tu būsi tagad tīrs un šķīsts caur un caur...

Abi iet.

B u n g a t i n ū (*apstādamies*). Bet vai tu tik esi vecīts vien? Vai tu neesi kaut kas cits arī vēl?

V e c ī t s. Es esmu tavs labākais draugs no jaunības dienām bijis.

B u n g a t i n ū. Jā, nu es atminos... pie labākā drauga... tīrs... tīrs...

Durvis atveras, tajās redz stāvam jaunavu pelēkos lindrakos, rozā jaciņā, ar dvieli un kreklu uz elkoņa, zaļu bērza slotu rokā — gluži tā, kā Bungatiņš Pupiņu aprakstīja. Abi aiziet. Gaisma nozūd. Tālumā izdzisdama, noskan Laura ūvināšana: «Ū-ū-ū! Ū-ū-ū!»

Priekškars.